

Litt om slekten fra Vammeli, Svæ og Vister.

Min bestefar, Johannes Christiansen Svæ, ble født på Vammeli i Askim 17 oktober 1850.

Hans foreldre var: Christian Vammeli, f. 23 mai 1812, gift med Kari Olsdatter Mørktvedt, f. 7 desember 1818.

Den 23 mars 1853 flyttet de til Svæ i Skiptvet, da var Bestefar to og et halvt år. Jeg har tenkt meg at siden Christian Vammeli hadde to eldre brødre, så hadde ikke han mulighet til å overta Vammeli, men jeg vet ikke om det var slik.

Bestefar var underoffiser, sersjant, og giftet seg med Mathea Torkildsdatter Vister, f. 29 januar 1854. Hennes foreldre var Torkild Mathisen Vister f. 17 april 1828, gift med Inger Olsdatter Foss, f. 20 mai 1825.

Bestefar og bestemor bodde på Svæ til 1889, da ble bestefar utnevnt til lensmann, og kom til å bytte Svæ med Vister, og der bodde han til sin død 15 juli 1913, bestemor flyttet til Haugen skole i Skiptvet når mine foreldre giftet seg 30 juni 1915.

Der bodde da min mormor til hun døde 8 januar 1919.

Jeg har lest om begravelsen i fars dagbøker, mormor ble ført til kirken dagen før begravelsen, og den var tirsdag 21 januar 1919, de ryddet skolestuene og lånte bord og bemker og dekketøy både på Vister og Staås, og mange hjalp til. Begravelsen var klokken ett, og det var satt opp busker og strødd granbar fra kirken til gravstedet, likedan på Haugen skole. Far skriver at det var 33 hester fra kirken til Haugen, og to biler. Onkel Christian tror jeg hadde bil allerede da, og så lensmannen. Det var middag kl. 3, og 110 til bords første gang, og tolv i andre bordsetning. Så var det kaffe kl. halv syv, og klokken halv elleve var det aftens. Skolerommet til lærerinnen måtte ryddes etter midnatt, for hun skulle ha skole neste dag. Far skriver at de var slitne og det var overnattingsgjester også.

Onsdag 22 januar skriver far i dagboken: Ikveld er Ingrid og eg åleine att med bae borni (altså Gudvin og meg) Det vert rart i alle fall i det fyrste. Det er no me kjem til å sakne bestemor mest. Jeg tror det var et veldig godt forhold mellom dem.

Likedan må jeg rose onkel Christian og onkel Thorbjørn, de var så flinke til å besøke og gi en håndsrekning når det trengtes, og vi ungene var på ferie både på Vister og Staås, plus "ALLE besøk ellers.

Idag vil jeg si så stort et ord: Stor arv det for mannen av godt-folk være fødd. Blod er tykkere enn vann, vi trenger røttene og at vi holder slektsarven vedlike. Jeg må fortelle om "Tassen" på Svæ, det er sant, det skjedde i 1850.

Jeg har glemt å fortelle at Johannes Christiansen Svae, var på Stortinget fra 1900 til 1903, som representant for Smålenenes Amt. Min mor som da var 11 til 14 år, fikk et nydelig dukkeservise av bestefar mens han var på Tinget. Det er av porselen og står på et porselensbrett, jeg fikk det av mor på betingelse av at vår datter Kari skulle få det si en og det har hun fremdeles, det er bare 4 kopper igjen av de seks opprinnelige, men ikke verst lell. Nu får jeg fortelle om Tassen. Dette hendte i 1856, om høsten, da var bestefar nesten 6 år, så han husket det godt. Dengang var det ulv i bygdene, og de kalte ulven for Tassen. På Svae hadde de en svær kjempe av en gårdskar, han het Store-Hans, fordi han var så svær, han kunne ikke lese, men min oldefar og gamle Kjos'en holdt en avis isammen, det var ikke flere i bygda da som hadde avis. Store-Hans ville ikke vise at han ikke kunne lese så han holdt avisen opp ned og sa følgende: Døm sløss ført sør i landa ser jeg. En dag sist på sommeren kommer budea springende inn på kjøkkenet der de satt og spiste: Nå må de opp karer, for nå er Tassen her og har tatt Botil; det var bjøllesauen det som var helt svart mebn hadde ei hvit bot i bringa .

Karene storma ut, og tok med seg gardstaurer for å skremme ulven, skytevåpen HgDDE ikke , men de jaga Tassen ned mot Glomma og den svømte over til Askimsida. Dessverre hadde den klart å bite Botil i bringa så hun døde, og hver gang mor fortalte dette så tok vi til tårene, likedan har mine barn grått over den, så jeg tror neppe noen sau er blitt så sørget over.

Gjestfriheten var stor i lensmannsgården, alle som kom for å snakke med lensmannen måtte bevertes, jeg kunne fortelle flere episoder om dette.

Mor hadde to brødre, men det hadde vært 6 ialt, tre var døde, Karen bare 7 måneder, Thorstein døde halvannet år, disse fikk difterit som var livsfarlig dengang, en ny Karen ble 15 år, hun døde da mor var 10 år. Dette gjorde nok et veldig inntrykk, for Karen nr. 2 døde av Tuberkulose, så mor var overrenslig hele sitt liv. En dag kom det to karer for å melde om dødsfall , to søsken var døde av difterit, da sa mor til sin mor: Mamma, jeg håper ikke Pappa ber disse inn til mat. Jo, plutselig stod lensmannen i kjøkkendøra og sa: Disse to har gått så langt, og det er varmt, gi dem mat. Mor sa da: Neimen Pappa, tenk på smitten. Da svarte lensmannen: Jeg tror ikke Vårherre vil sende sykdom på oss om vi gir bort et måltid mat, så stell pent med dem .

Men jeg synes nok jeg måtte hjelpe Vårherre litt, så jeg tok og
 alt de hadde spist av og vasket stolene og dørhåndtaka.